

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ 4.50
za četrt leta 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 6 nov. v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ostra.

EDINOST

Oglaš in oznanila se račune po 8 nov vreden v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo na vadnih vrstic.
Poslana, javne zabvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker ne frankovano se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejemajo upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije n. proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

Vabilo na naročbo.

Ob koncu prvega četrtletja vabimo svoje naročnike, da pravočasno ponové svojo naročbo in da skušajo nam pridobiti novih naročnikov. Časi so resni, in napočila je doba, ko narod slovenski krvavo potrebuje neodvisnih glasil, zahtevajočih prava naša ne oziraje se ne na desno ne na levo. Nam je resna volja, pri katerih-si-bodi odnosajih brezobzirno zagovarjati narodni naš interes, a v tem boji trebamo duševne in gmotne podpore naroda. Kdor se torej strinja z našimi načeli, stopi hitro v naš krog.

Cena listu je:

za vse leto . gl. 6.—
za polu leta „ 3.—
za četrt leta „ 1.50

Uredništvo in upravnštvo.

Bodimo hvaležni pomočniku!

Vsemu svetu, ki se peča z javnimi zadevami, je znano predobro, kako razmerje in kaki odnosaji vladajo tu doli po kršni Istri. A ti odnosaji žalostni so do skrajnosti. Nam nasprotna in še vedno vladujoča stranka italijanska smatra ubozega seljaka isterskega kot parijskega, kateremu ni drug namen, kakor slepo služiti oblastnej gospodi ter jo rediti krvavim žulji svojih rok. Seljaku našemu usojeno je le trpljenje in delo; pravice pa mu ne privoščijo nikakih. Njega jeziku so zaprta vrata v šole in urade; hotečemu izvrševati svoje državljanske pravice, stavlja se mu na pot vsakovrstne zapreke; za njega napredek v gospodarstvu in za zboljšanje gmotnega stanja ne briga se nikdo. Po takem ni čudo, da se reveži ne le zaostali daleč za drugimi pokrajinami — in to tako v kulturnem, kakor v gospodarskem obziru —,

ampak da so skoro onemogli v pretežavni borbi za bedni svoj obstanek. Bali smo se že po vsej pravici, da nam isterska vojica Slovanstva usahne za vselej.

Pristno ilustracijo tu navedenih razmer, vladajočih po Istri, prinesli so nam vnovič ravnokar prošli dnevi, odnosno, vršeče se obravnave deželnega zbora isterskega. Iz poslednje številke lista našega izvedeli so čitatelji o viharni seji tega deželnega zbora, pri kateri je neki italijanski poslanec označil člane manjšine kot „beštje“ — živino. Ako se kaj takega dogaja v prvi korporaciji dežele, in to možem, odlikujočim se po svojem socialnem stališču, po svoji izobraženosti, po svojem poklicu in dostojanstvu in slednjé po svojem obče pripoznanem zlatem značaju: misliti si moremo pač, kako se postopa z ubogim neukim in plašljivim kmetom, ki si v svoji skromnosti in zbok nedostatnosti kakoršne koli pomoči in zaslombe, pomagati ne ve in ne more. Ni čuda torej, da so predrzneži isterskega seljaka podjarmili duševno in gmotno, tako, da se je naposled že sam privadil misli, da mu je že od Boga odmenjeno mučeništvo. Oprim na to fatalizem isterskega kmeta-trpina bila je gospodi igrača, prisvojiti si vso oblast v siromašni deželi tej, kojo oblast zlorablja na najdrznejši način na svojo krivot in v pospeševanje političkih tendencij svojih. In tako smo dospeli tako daleč, da je Istra postala nekako vežbališče za političke in gospodarske vivisekcije. Čudno je le, da že ni poginil naš živelj pri teh eksperimentacijah.

Na teh žalostnih odnosajih so pač posredno krivi različni vladni zistemi, kojim naravna posledica je tužna gospodarska odvisnost isterskega kmeta. In v resnici je vsak poznavatelj razmer po Istri uverjen, da vzroka političke nezavesti in zavisenosti ni iskati v malomarnosti ljudstva, temveč le v njega bednem stanju gospodarskem.

— „Ali, nekaj sem pozabil te uprašati: Veš pa, ali te hoče tista Reza? Slabo bi opravil tak tumpec kot si ti, ako bi šel tako deklico, kot je Reza, kar naravnost v njino hišo obiskat in bi se hotel z njo ženiti, ako nisi še nikdar z nje na cesti govoril. To, veš, bilo bi bedasto, ker slabo bi jo lahko skupil.“

— „Ej, z njo sem enkrat govoril o kravah in volih: hvalil sem njih goved, da je lepo pitana in prav debela.“

— „To ni še nič, o tem govori z njo vsak pastirček; prašati sem te hotel, jeli si kedaj z njo govoril o ljubezni?“

— „Da, da, tudi to: hvalil sem jo, ker tako ljubi in boža našega Sultana, gospodarjevega psa.“

— „Ti zarobljenec! si jo morda kedaj prašal, ako te ljubi?“

— „Se ve; rekla mi je nekaj, da se ji smilim, ker imam to le nogo nekoliko pokvečeno ter da se jej smilijo vsi ubogi in oni, koje je Bog obtežil s kako boleznijo. Bolnike in sploh obtežene, rekla je, da ona ljubi: toraj tudi mene. Pa vsaj sem ji nekaj tudi rekel, da je „štimana“, kar se jej nikdo ne upa!“

Jože je dobro poznal zarobljenost svojega tovariša in vedel, da sedlo ostane

Zato pa je bilo rodoljubom, borečim se za političko in narodno osvobojenje isterskega ljudstva, takoj jasno, da treba v prvi vrsti priboriti njega gospodarsko nezavistnost: da ga treba gospodarski osamosvojiti.

Ali kako naj dospe do te neodvisnosti, ko vidimo, da si sam nikakor pomoči ne more? To je bilo prvo in glavno uprašanje voditeljem naroda po Istri. Vestno motreči to uprašanje, ugibali so na vse strani, kako doseči ta namen, ki je prvi pogoj političkemu in narodnemu probujenju Istre. Dospelji do tega prepričanja, lotili so se dela v ta namen z vso energijo: osnovali so posojilnice v Kopru, Pulju in Trstu, kateri zavodi naj bi bili zaslomba in pribežališče zatiranim gospodarjem. Ti zavodi delujejo tudi res blagotvorno in nadejati se je, da v par desetletjih dosežejo svoj namen. Ali ker je beda prevelika, ker visimo tako rekoč na jedni sami niti in je rešitev našega naroda doli po Istri zavisan od vsacega trenutka — ker torej vsak zamujeni trenotek pogubonosno upliva na razvoj stvari — treba je hitre, velike, izdatne pomoči. Kakor žejna zemlja po hladilnem dežju, vzdihovala je tužna Istra po takej rešilni pomoči. Ali od kod naj se je nadeja — odkod pridi ta pomoč?

V teh hudih dvomih in skrbeh oglašil se nam je pomočnik skoro nenadoma: podjeten zavod slovenski, katerega upravljaajo vztrajni in odločni Čehi, prihitel nam je na pomoč baš v trenutku, ko je beda priklopela do vrhunca vsled silnega pritiska se strani fanatizovane italijanske stranke, katera se je po dovršeni državnozbornski volitvi hotela maščevati nad vsemi onimi, ki so jej pripomogli do poraza. Izterjevati jela je neusmiljeno svoje kapitale, da bi le slovenske dolžnike spravila na beraško palico.

Kakor smo že poročali, ponudila je banka Slavija isterskim gospodarjem svojo

zmirom sedlo; zato pa je stvar premočil sam sabo in potem mu odkril ta-le sklep:

— „Jaz dobro vem, da bi ti težko mogel držati v svojej glavi toliko nasvetov ter ne mogel bi morda izvesti nijednega; zato ti konečno v tvoje dobro svetujem naslednje: Da se bodeš navadil kako se ženi, pojdi nocoj k oknu tiste Bobnačeve Reze in pri njim pazi — ali glej, da te nobeden ne vidi — kako se bo kak drugi z Rezo ženil; jutranji večer bodeš pa šel ti sam in se bodeš vedel kakor se je oni nocoj.“

— „Kaj pa da — pritrđi mu Miha — to bi bilo najboljši in to tudi storim, vsaj vsi tvoji nasveti ne veljajo pol počenega groša.“

— „Ne pol, ampak frakelje žganja veljajo — pravi Jožek — in koj opoludne ga pojdeva pit na tvoje stroške; obljubil si mi in hočem, da obljubo držiš. Bedak!“

Na večer zapali Miha svojo fajfo in goste oblake dima spuščajoč, se poda proti Rezinemu stanovanju. Bilo je okolo devete ure. Dospelji za hišo leže v travo ter se odpočije malko; potem pa stopi natihoma k oknu, ki je bilo na zadnji strani hiše ter pogleduje zdaj pa zdaj notri. V hiši so uprav večerjali: oče, mati, dekla in trije

rešilno roko s tem, da jim je za posojila določila izdatno svoto 200.000 gl., koja se utegne še povišati, ako treba.

S tem činom je dokazala banka „Slavija“, da je zares slovensk zavod, kateri se vestno briga za zboljšanje materialne blaginje vseh avstrijskih Slovanov. Ta rodoljubni čin banke „Slavije“ pozdravila je navdušeno vsa naša javnost, v prvi vrsti pa oni, ki so potrebni te njene pomoči. In res čujemo, da se prosilci že pridno oglašajo za posojila in nadejamo se, da se isterski kmet oddahne kmalu ter da postane sam svoj gospodar na svoji zemlji in svoboden državljan. Posledice temu činu banke „Slavije“ pokažejo se seveda stoprav v par letih; toda zavest sama, da mu je pomoč zagotovljena, je tolažilna isterskemu ljudstvu, za nas pa vzpodbujajoča za nadaljni boj.

Motrečim navedeni čin banke „Slavije“ s tega stališča, vzbuditi se mora v nas čut hvaležnosti do tega zavoda. Hvaležnosti svoje pa ne kažimo samo v navdušenih besedah, temveč z dejanji. Pomisliti moramo tudi, da si je banka „Slavija“ z dovoljenjem tako velike svote natovorila tudi veliko odgovornost, kajti tudi ona — kakor vsak denaren zavod — mora kakor upraviteljica narodnega imetja skrbeti in vestno gledati na to, kje in kako je naložila svoj kapital. Odgovornost ta jo veže kolikor nasproti narodu, oziroma nje članom, kakor tudi nasproti pristojni oblasti.

Vseh zavednih rodoljubov dolžnost je torej, da dejanski podpirajo ta zavod in o tem vračajo milo za drago.

Banka „Slavija“ pritekla je na pomoč jednemu delu našega naroda ter mu je s tem izdatno pripomogla, da se reši narodnega pogina: kdor pa koristi jednemu delu naroda, ta koristil je vsej njega skupnosti.

Kdor toraj podpira ta zavod, pospešuje zajedno razvoj naše narodnosti.

PODLISTEK.

Kako se je ženil!?

Pripoveduje Levin.

(Dalje.)

— Bedak! ako hočeš, da te poučim, pa molči; kaj boš, za pet novčičev se ne stopiš, vsaj jih imaš; podedoval si jih od svoje ranjce matere; pa skrite jih imaš v kasi, da bi jih z mano ne zapravil na žganju in na vinu. Če me hočeš poslušati, nadaljujem. Torej, tisto prekleto lulo vrži na napo ali ob tla, da se raztrešči ter da kakega ne okuži, ker, ponavljam, smrdi kot tisoč zlomekov.*

— „Ne zabavljaj nad mojo pipo, ti pravim, ako ne . . .“

— „Če si mi tako nestrpljiv, pustim vse in ne žugnem več; veš, stara brdaša! Tako stori, če hočeš, da bode kdaj Reza tvoja. — Zakašljati ne smeš nikoli, ker drugači bi mislili, da si jetičen; tudi morajš z očetom in materjo obilo in pametno govoriti: drži se kolikor le možno dobro, ne pa tako štorasto kakor sedaj in navadno. Si slišal, zaljubljena mrha?“

— „Ej, kaj bi po meni klepal in me zasmehoval! kar sem, pa sem in bašta! Lepši od tebe gotovo!“

hlapci jedli so posebej na stranski mizi in z Rezo na eni strani bil je videti odkrit gosposk človek. Videti je bilo, da ni Reza nič kaj dobre volje, ker zrla je pred se in zajemala polagoma iz krožnika, ki je bil pred njo. Oni gospod poleg nje je bil videti vesel ter je rad govoril in se smejal z očetom in materjo.

Okno, kder je poslušal naš Miha, je stalo ravno za hrbtom Rezinim starišem in bilo je s tenkim, belim zagrinjalom na polu pokrito, polu priprto in polu zaprto. Miha je lahko vse videl skozi zagrinjalo ter bil tega prav zadovoljen.

— „Kako se pa godi po svetu — povzame besedo stari Rezin oče — prijatelj? Je-li kaj kupčije in zasluzka?“

— „Kaj je meni dobra kupčija, vsaj ni zame skoraj nič: vedno se moram mučiti in ubijati, da si zaslužim potrebnega živeža za otroke in ženo! Slaba je dandanašnji po svetu: v mestu slabejše kot na kmetih: draginja, malo zasluzka, obilo otrok — imam jih pet! — in čestokrat smo brez kruha v hiši.“

Reza je vsa obleдела; obraz se jej je stemnil ter ugriznil se je za ustnici. Na obrazu se jej je bral nek notranji gnjev in od tedaj ni mogla nič več povžiti.

— „Vsaj je tudi na kmetih v seda-

Deželni zbor isterski.

Poreč, dne 29. marca 1892.

(Konec V. seje.)

Posl. Mandić. Deželni kulturni svet uradnje samo v italijanskem jeziku, a vse naše pritožbe so bob v steno. Pozval se je k denasnji seji ravnatelj Hugues in bomo videli, da-li bo odgovarjal na naše slovenske in hrvatske pritožbe in vprašanja. (Dr. Volarić: Iz Italije je!) — Predložilo se je toliko zakonskih osnov, nam so se prijavile zadnji hip, a danes je že drugo čitanje in sprejele se bodo, kakor navadno, tudi v 3. čitanju. — Predsednik je povdarjal v zadnji glavni skupščini deželnega kulturnega sveta, meseca julija l. 1891, da je posebno v tej deželi poljedelstvo temelj vsemu, da bi morali biti vsaj v tej zadevi edini, da si bode prizadeval delovati v tem zmislu. A deluje ravno nasprotno, kajti v srcu je vse drugače mislil, nego je izustil. — Preide na kritiko poročila. V deželi je 18 gospodarskih zadrug. Mnogo jih je, ki so zaostale, ker ne delujejo nič. Tem se hoče pripomoči z nasvetovanimi premembami zakonov. A te so v italijanskih rokah. Čitamo časopise, naše in vaše, a o vaših zadrugah ne čita se nič. Pozivljete jih, naj dajo račun, a brez uspeha. — Mi se protivimo vsemu temu, ker se uvaja centralizem in birokratizem. Dr. Tamaro omenjal je neodvisnosti, vi hočete nasprotno. To je važen razlog, da ne glasujemo za predloge.

Razplod oslov, v katerem ste delali poskušnje, nadomestiti hočete zdaj z racionalnim gojenjem pšenice. Mi vam želimo dober uspeh, a obžalujemo, da se tako trosi deželni denar. Kajti dež. kult. svet postopal bode kakor vedno, krivično.

Zato, ker vaše zadruge nič ne store, ker niti nakazanega denarja ne sprejemajo, hočete ovirati še naše, ki delujejo vpešno. Zakaj jih ne razpustite, zakaj ne skrbite, da pridejo v prave roke?

Pridržuje si razne opazke še pri posameznih točkah, izjavlja, da manjšina ne bode glasovala za proračun tako dolgo, dokler se ne uvede pravica in ravnopravnost, kar se bode doseglo samo z razdelitvijo dež. kulturnega sveta.

Posl. dr. Volarić izjavlja, da bode glasoval proti. Pri nas razširilo se je društvo „mala vita“. Principijelno se gre za tem, od deželnega kulturnega sveta pričeni, da se nas zatre, izkorenini. Vse kazni pripadati bi morale dotičnim zadrugam. A odvzemlje se jim prihodek in to v zadevi, v katero se ne bi smela umešavati politika.

njih resnih časih slabo: slabe letine, bolezni itd., vse nas tere. Pa ti Rezika, nočeš več jesti — obrne se k hčeri.“

Rezika ne odgovori nič, samo gospoda, ki jej je na strani sedel in ki je bil upravni agentček, o katerem smo imeli že prikoli govoriti, srpo pogledala in potem obrnila oči na ravno tisto okno, koder je v notranjost kukal naš Miha. Zapazila ga je in koj ustala od mize ter šla ven.

— „Tu je liter, pojdi še enega natočiti, Reza, doli v klet — zakliče jej mati, ko je bila na vratih — ta-le gospod bode žejen.“

— „Počakajte! — pravi jezovito, ter gre gledat, kdo je bil za hišo pri oknu. Miha jo je videl in slišal, ko je odšla iz hiše ter se ozrl, nekaj začuvši za seboj. Ženska podoba prihajala je s palico v roki in malo potem čutil je na hrbtu deklinični bič.“

— „Oj, preljuba moja Rezika — zastoče — tepla pa me vendar ne bodeš, vsaj te ljubim, vsaj ti sem iz srca zvest: gledat sem samo prišel, kako se oni gospod s tabo ženi, da se bodem vedel sam, ko pridem jutri večer k tebi! Vsmili se me, vsaj si mi nekoč rekla, da ti ljubiš uboge in obtežene: glej jaz imam bolno nogo!“ —

(Dalje prih.)

S prvim zakonom hoče se zaprečiti, da bi predsedniki naših zadrug ne prihajali k sejam kulturnega sveta, ker se jim odreka odškodnina. A ravno naši so najbolj oddaljeni. Kajti v permanentnem odboru imamo samo enega zastopnika. Nam niso na razpolaganje rezervni fondji, kakor vam. A vi hočete zaščititi našim udeleževanje zato, da bode imeli proste roke, da nas bode, nekontrolirani, tem laglje zatirali. Glasovali bomo torej proti proračunu in proti vsacemu od predloženih zakonov in pričakujemo (proti vladnemu zastopniku obrnjen), da se o vsem tem točno poroča vladi. Kajti tu je tako, kakor pri deželnem proračunu. Trosi se več, nego bi se smelo, hrani se pa tam, kjer je posebno nam na škodo. Daje se tajniku povrh dobre plače še 500 gl. in za pisarno družih 500 gl., povračajo se razni potni troški, samo našim ne. (Mandić: Tako je!) Glasovali torej bomo proti, ker je vse tendenciozno naperjeno proti nam.

Govori potem posl. Babuder, kateremu in dru. Tamaru odgovarja ravnatelj Hugues. Potem nadaljuje poročevalec svoje poročilo.

Posl. Mandić na kratko opaža k stavkom c) in d), da gospoda v Poreču mislijo, da „njihov postol ide na vsaku našu nogo“. Želi, da se obzira na istočno in severno Istro in tamošnje razmere, da se ne dogodi zopet taka, kakor s plugi v Podgradu, ter da se kaj ukrene tudi v zadevi perenospor.

Posl. Laginja. Država daje pomoč za razstave, za nabavo bikov itd. Velike koristi bi bilo to. A na žalost ne vemo, kako se uporabljajo. Vlada mora celò zahtevati povračilo podpor, katere se ne porabijo. Iz poročila dež. odbora navaja tak slučaj glede svote preko 1100 gl.

Kastavska zadruga, katerej predseduje govornik, priredila je lepo razstavo goveje živine, prosila za pomoč, a dobila ni nič. Potrosili so tam v to svrhu iz svojega 300 gl. — Napravili so tudi uzorni vinograd s troškom preko 300 gl., najeli zemljišče, plačujejo oskrbnika, a ne dobe ni novčiča podpore. Niti jih ne doleti čast, da bi prišel pogledati tajnik ali bodisi kateri drugi. (Dr. Volarić: Vi niste iz geografične Istre!)

Vi pravite, da je to dobro gospodarstvo, ako se za silne potrebe v deželi ne dobi novca, a se neprimerno trosi n. pr. za napravo lepe štelaze vina v Dunajski razstavi. Tako se ne more naprej, to sem naglašal že tolikokrat. Dokler se tako stanje ne premeni, ne bode dobili glasa od naše strani. Vse se centralizuje, a za nas se nima nikake simpatije. (Dr. Volarić: Kakove simpatije — protivčine!)

Posl. Babuder govori o mlekarstvu v Koperščini in priporoča skrbeti za dobre krave. Njemu odgovarja ravnatelj Hugues, na kar izjavlja posl. dr. Volarić, da se s tem odgovorom ne zadovoljava, ker se bode iskalo pleme, kakor vse drugo, v Italiji, da-si je dobiti doma in bližje dobro pleme, da se zadovolji potrebi.

Pri nadaljevanji poročila oglaš se posl. Mandić v zadevi obrezovalcev oljk. Že pred dvema leti izrekel je nado, da se bode v tem delu izurili domači ljudje, da ne bode več potreba naročevati jih iz Italije (Pize) ter tako pridržalo denar v deželi. To se ni zgodilo, torej naj se briše svota pod a). V boju proti filokseri naj se ne gleda samo na Poreško okolico, nego v prvej vrsti na one dele, ki so v največje nevarnosti. Točka g) naj se briše (potni troški), ker se je brisala povrnitev potnih troškov našim predsednikom. Tudi naj se briše točka h), remuneracija za tajnika, ker ta ni sposoben. Ne govori proti njemu kot umnemu človeku, nego ker ne pozna našega jezika. Tako dolgo bodemo brisali to svoto, dokler tajnik ne bode zmožen obeh jezikov. Danes n. pr. odgovarjal je obširno ital. govornikom, a nam niti z besedico, kakor da ne bi bili govorili.

Govori še posl. Babuder, katerega podpira posl. dr. Tamaro in jima odgovarja ravnatelj Hugues ter se preide v obravnavo zakonskih osnov.

1. Pri prvi, s katero se premenijo določila o potnih odškodovanjih, predlaga posl. dr. Volarić prehod na dnevni red. Stare določbe naj ostanejo v veljavi do boljih časov.

Zakon se sprejme v 2. in 3. čitanju.

2. Pri drugi, zadevajoči vporabo lovskih taks, spregovori posl. dr. Laginja: Glasovali bomo proti. Nazivljete nas klerikalce in nazadnjake, a mi smo ljudje svobode. Slabo je, kjer je vlada ali kdo drugi za jeroba. Ako smo vredni napredka, napredovali bomo brez jerobstva, ako ne, zaostanemo. Mi imamo vero v božjo previdnost in žilavost naroda in prenesli bomo tudi to kuratelo. Ona roka, ki bi morala biti materina roka, da nam pomaga, ona nas tepe. Kulturni svet sestavljen je iz ljudi, ki trobijo v vaš rog, celo oni na „id“ iz naših krajev spadajo v vašo političko stranko. Ako katera zadruga ne spolnuje svoje dolžnosti, razpustite jo. Ako v Poreču, Pazinu nečejjo podpor, lahko vam je odpomoči. Zato ne treba na škodo drugim, marljivim, ustvarjati novih zakonov. Vam je na roko vlada. Opozarjam vas na obč. zastopstvo v Višnjaju. Tam ste s pomočjo vlade precej dosegli, kar ste želeli. Zakaj ne bi tudi nasproti nemarnim zadrugam, ki so v vaših rokah. — Ako obvelja tak zakon, moralo se vas bode prositi v tujem jeziku in vi bode delili nekako milost. A naposled se bomo morali pravdati z vami, v katerem jeziku naj bode pisana pobotnica.

Mi torej vse to odbijamo odločno in se nadejamo, da nam bode dala c. kr. vlada vsaj v tem vprašanju pravo.

Na to sprejet je zakon v 2. in 3. čitanju.

3. Pri tretji, zakonu o zatiranju mrčesov, povdarja posl. Mandić, da je za dotičnega župana i 2 svetovalca neprijetno kaznovati občane. Ako pa bode pri tem odloženemu poslu vedeli, da se denar ne vporabi doma, nego da se ga bode moralo pošiljati v Poreč, bode toliko neprijetneje.

Zakonska osnova sprejme se v 2. in tudi 3. čitanju, a pri tem nastane neka zmešnjava vsled opazke dra. Laginje, kateremu pritrdi tudi dr. Amoroso. Predsednik gre k vladnemu zastopniku in naposled se z nova glasuje. — Predsednik zamenjal je bil naslove dveh zakonskih osnov.

4. Pri četrti, zadevajoči poljski kvar, povdarja poslanec dr. Volarić, da vsi predloženi zakoni imajo isto svrhu: osredotočiti vse. Predlaga, da se preide na dnevni red. Kajti kazni prejemal in delil bi deželni kulturni svet, v katerega nemamo ni najmanjega zaupanja. Želi, da izve vlada naše zahteve, da ne trobi v en rog z Italijani, da ne pomaga delati v to, da se nas proda v blaženo kraljestvo.

Zakonska osnova sprejeta potem v 2. in 3. čitanju.

5. Zakonska osnova o varstvu divjadi sprejme se v 2. in 3. čitanju brez debate.

6. Pri zakonski osnovi glede vporabljenja kazni zaradi paše koz, omenja posl. dr. Volarić, da bi bilo bolj potrebno premeniti oni §., kateri pašo teh živali dopušča v nekaterih okolnostih, a ga uporabljajo polit. oblastniji z navadno samovoljo. — Tudi bi bilo dobro stisniti in pripitomiti (udomačiti) „našo kozo“ (ki je v deželnem grbu).

Zakonska osnova sprejme se v 2. in 3. čitanju.

Na to pridejo v obravnavo še posebni predlogi, med katerimi eden, da se imajo dohodki iz l. 1891 uporabiti na način, kakor je določeno v naš sprejetih zakonih. Temu se protivi posl. dr. Laginja. Ako bi bili skleneni zakoni kasno potrjeni, morale bi zadruge dolgo čakati, ako pa se ne bi potrdili — kar upamo — morale bi

čakati celo do prihodnjega deželnozbornskega zasedanja.

Vladni zastopnik izjavlja, da se strinja s posl. dr. Laginjo.

Obema odgovarja deželni odbornik dr. Cleva, da se denar ne bode razdelil, ako ne bodo potrjeni zakoni.

Posl. dr. Volariću je taka opazka smešna. Sicer pa niti varno ni, da se denar hrani v Poreču, ker bi se lahko izgubil, kakor za časa Riga.

Predlogi se potem sprejmejo in tudi resolucija, na kar sklene predsednik seje, v katerej se je torej rešila samo prva točka dnevnega reda.

DOPISI.

S Kranjskega, dne 1. aprila 1892.

[Izv. dopis]. — (Ne sramujmo se svoje narodnosti). — Članek v 20. št. „Edinosti“ z naslovom: „Dajmo slovo — krotkosti“, pisan bil je pač iz srca vsakemu, komur je mari ubogi tlačeni narod slovenski. Da bi se le dali prepričati naši možje, da le v odločnosti je zmaga! Ako bi bili odločni, dosegli bi to, kar potrebujemo tako krvavo — narodne naše pravice — veliko poprej. Gotovo je, da čestokrat silno grešimo zoper svojo narodnost se svojim mehkim postopanjem.

Najnovejši dogodki v naši Ljubljani so nam zopet živ dokaz, da smo Slovenci čestokrat sami krivi svoje nesreče. Ni še dovolj, da nasprotniki brez izjeme sramote vse, kar je v dotiki z našo narodnostjo. Zadnji škandal c. kr. dvornega igralca Levinskega pokazal je nam (ta mož je nedavno deklamiral v ljubljanski „Thonhalle“ ter tem povodom sramotil našo narodnost), da nasprotniki si upajo nas grditi celo na lastni naši zemlji. Levinsky z svojo nesramnostjo je pač zaslužil primernega odgovora. Toda osramoteni pričujoči Slovenci ostali se mirni, ker so vedeli, da bi bilo grozno upitje po židovskih listih, ako bi se bilo kaj pripetilo. Ljubljancje pa naj ne gredo v prihodnje tako lahko na led. Pa pustimo to in idimo dalje. Drugo, kar je tudi graje vredno, dogodilo se je v ravno isti hiši. V soboto 12. sušca t. l. priredilo je „Glasbena Matica“ pod vodstvom g. Hubada koncert, pri katerem je nastopil operni pevec in naš rojak, g. Trtnik, o čegar izredno lepih uspehih smo že mnogo čuli. Temu pevcu so poklonili krasno lavorjovo liro, kateri je bil pripet [trak rožne barve. Poklonile so jo ljubljanske Slovenke!

Pri obč. slovenskem koncertu slovenskega društva, kjer je bil poslavljen domač rojak, sramovali so se nekako narodnih barv. Čemu to, uprašamo? In silne stvari se dogajajo čisto pri nas. Kakor je hvalevredno, da so se vedli dostojno navzoči Slovenci pri sramotilnem pamfletu Levinskega, tako je grajevredno, da se je podala pevcu-rojaku lira s trakom nenarodnih barv.

Da: dokler bomo delali Slovenci tako, da se bomo sramovali istega, kar nam mora biti častno, tako dolgo se bodo brez skrbi norčevali iz nas naši nasprotniki. Odločnosti je nam potreba, v dejanju moramo kazati, česa da se zavedamo; tedaj — in le tedaj — jeli nas bodo poštovati tudi tam, kjer nas še sedaj prezirajo. (Dopisnik govori potem o žalostnih odnosih mej našimi listi, ter obsoja odločno sedanji prepir, koji prouzroča, da izgublja slovensko časopisje od dneva do dneva več veljave. Op. ur.)

Mnogo se je že govorilo, mnogo tudi pisalo, da bi se pomirili duhovi na Slovenskem, toda nikakih zaamenj še ni videti, da bi se stvar kako na boljše obračala.

Bratje, v blagor domovine, dajmo slovo prepiru! —cina—

Različne vesti.

Imenovanja. Sodni adjunkt Henrik Fraus je imenovan namestnikom državnega pravdnika, sodni adjunkt Adolf Podreka tajnikom deželnega sodišča. S tema imenovanjema smemo zadovoljni biti, ker sta oba gospoda večja slovenskemu jeziku.

Umrl je v Ložah pri Vipavi grajščak Josip Mayer v 31. letu dobe svoje. Udeležba pri pogrebu bila je ogromna.

Posl. gosp. Vj. Spinčič odpuščen je iz državne službe, radi nekega govora povodom zagrebške razstave, baje naperjenega proti sedanji državnopravni uredbi države, in pa, ker se je agitatorno udeležil državnoborskih volitev Istri.

Ta zadeva prouzročila je veliko senzacijo zaveda, kjer poznajo osebno g. posl. Spinčiča.

Jako jedrnato in osnovano piše o tem slučaju konservativna „Süddeutsche Post“, v svoji 27. številki z dne 2. aprila. Najprvo naglašuje Mariborski list pikrimi besedami, kako redek in nenavaden je ta slučaj, tako, da je dolžnost vsem poštenim strankam, baviti se ž njim temeljito. Potem nadaljuje: „A tudi volilci morajo povzdigniti glas svoj, ako nočejo, da izgubi naš državni zastop še ono malo ugleda, kojega ima.“

Profesor Spinčič je Hrvat, torej član národa, ki je bil vedno in je še zvesto udan hiši Habsburški, ki je v letu 1848—1849 izdatno pripomogel, da se je vzdržala ljubljena dinastija naša in kojega rojaki so vsikdar, kadar-koli je bila domovina v nevarnosti, radi žrtvovali zanjo imetje in kri. Njemu samemu ne more ni naj-slobnejši protivnik česa očitati v potrijotiskem pogledu. Osobito pa, kar se tiče očitanja nasprotstva proti sedanji državnopravni uredbi države, je tako očitanje uprav v Avstriji do cela neosnovano. Kajti skoro da vse politične stranke so v jedni ali drugi točki nasprotne sedanjemu državnopravnemu redu ter skušajo istega premeniti. Nemški liberalci potezajo se uprav sedaj z vso silo za to, da se Česka razkroji administrativno. Čehi — in žnjimi tudi konservativno plemstvo — se drže stališča českega državnega prava. Nemški nacionalci hote izločiti Galicijo in Dalmacijo iz državnega zbora. Slovenci hrčepene po administrativnem združenju vseh pokrajin, kjer prebivajo; Italijani pa, da se loči južni Tirol od severnega, itd. itd. Tu pa naj bi bilo zločinstvo, ako Hrvat izreče željo po uresničenju one državnopravne oblike, ki je izražena v oficijelnem naslovu vladarju državi in ki je slovesno pripoznana — vsaj v teoriji — v pogodbi z leta 1867. In kdo so tožitelji v tem slučaju? Niso-li to pripadniki one stranke, ki z vsemi, tudi najbrutalnejšimi sredstvi dela na to, da bi se deli deželâ odtrgali od monarhije ter sklopili z Italijo? Niso-li to oni, državi in dinastiji protivni iredentovci, ki so seveda v tesni zvezi se židovskim velikim kapitalom in liberalno? Konečno izraža Mariborski list še enkrat svoje prepričanje, da je dolžnost vsem patrijotiskem krogom, baviti se temeljito se zadevo Spinčičevo.

Deželni zbor isterski VIII. seja, 1. aprila. Posl. Serčić interpelira vlado in dež. odbor, zaradi zahteve dež. odbora, da mu morajo cestni odbori dopisovati v italijanskem jeziku.

Dr. Costantini predlaga, da se šolska zaklada razdeli v italijanski in slovanski del. Odgovarjata mu posl. dr. Volarić in Mandić; dež. odbornik dr. Clevo želi revizijo hrvatskih čitank. Dr. Dukić zahteva da predsednik pozove govornika k predmetu. (Galerija: Cito!)

Dra. Clevo zavrača tudi dr. Volarić. Galerija obnaša se skrajno nedostojno. Predsednik jo opominja. Posl. Mandić: Kakoršne ste odgojili, takove imate. Tulenje, kašljanje i kihanje na galeriji med

vsem govorom dra. Volarića. Tudi pes je zopet v družbi, da mu stopajo na rep. Končaje govor, pokaže dr. Volarić na galerijo z besedami: „Oni so nam predsedništvo!“ Potem govori posl. Babuder, dr. Štanger, dr. Dukić in Mandić. Med govorom dra. Štangerja nadaljuje se nemir na galeriji. Vrata se v enomer odpirajo in zapirajo. Predsednik kriči na slugo. Ko hoče govoriti posl. Mandić, nastane še večji krik, kašelj in kihanje. Predsednik opominja galerijo in izjavlja, da bode ukazal sprazniti jo, ako ne bode miru. Posl. Jenko: Bomo videli!

Dr. Costantini poroča in predlaga, da se posl. Mandić na zahtevo tržaškega dež. sodišča istemu izroči. Odgovarja dr. Štanger, ne da bi branil Mandića, nego da označi postopanje večine. — Za predlog glasuje tudi manjšina.

Pri drugem poročilu o izročenju posl. Flega Buzetskemu sodišču obdelal je dr. Dukić poročevalca dra. Costantinija tako, kakor obdela advokat neveščaka.

Dr. Costantini moral je naposled pripoznati, da so predlogi popolnem napačni in jih je takoj popravil. Za izročitev posl. Flega glasuje tudi manjšina. —

Podpredsednik dr. Dukić, katerega moti galerija med govorom, zahteva energično, naj predsednik vzdržuje mir.

O proračunu zemljiško-odvezne zaklade govore dr. Dukić, Babuder in dr. Volarić. Galerija razsaja pri prvem in tretjem govorniku. Dr. Volarić opazja, da predsednik navadno opominja poslance enkrat, potem jim odvzame besedo. A nasproti divji galeriji ima vse mogoče obzire in ne ukaže sprazniti jo. Mandić: „Ne sme!“

Na to ukaže predsednik, ne slugom, da izpraznijo galerijo, nego naravnost poslušalcem, naj grejo ven. Ti se ne ganejo.

Mandić: „Kako slušajo.“ Po drugem ukazu vendar izidejo tuleč in prav počasi. Predsednik potem prav priprosto ošteje slugo, da mu je že ukazal, da otroci ne smejo na galerijo, a danes da jih je bilo zopet mnogo. Kmalu pa je predsedniku žal, da je tako ukrenil. Ukaže slugi odpreti vrata. Potem zopet pripreti jih, a ne zapreti. Sluga ves zmeden, ne ve kaj bi storil. Teče mu na pomoč drugi sluga. Mandić: „Kličite jih nazaj!“ Dr. Amoros pouči predsednika, da je zadosti, ako on reče, da sme občinstvo zopet notri. S tem je seja javna, ako tudi nobeden ne pride.

Na to priskače na galerijo 7letni deček in se vsede, kakor bi se hotel norčevati s predsednikom in slugo. Na strani manjšine glasen smeh. Za njim pride odrasčen človek in se tudi vsede. Sedita nekoliko časa, pa se sluga zopet domiali, da ju je treba izgnati. Odraščeni uboga, a deček ne. Priskoči drugi sluga in naposled ga oba vendar zmagata. —

Potem se galerija zopet napolni. Poroča še posl. Babuder o neki prošnji in se sklone seja.

V Poreškem dež. zboru vganjati smetorej vsakdo „komedije“, celo mali otroci.

Take razmere bi zastoj iskali na celem svetu.

IX. seja dne 2. aprila. Posl. Mandić, dr. Volarić in Jenko prečitajo italijanske izjave svoje zaradi insultov, prihajajočih z galerije doli in dogajajočih se na ulici, zahtevajoč, da se konstatujejo ti dogodjaji v zapisniku. Predsednik hoče potlačiti Wassermannovo zadevo o „beštji“, katere je omenjal dr. Volarić v svoji izjavi. „Vitez“ Wassermann „vitezki“ taji, ker da je rekel „basta“ in ne „bestia“. Manjšina odločno ugovarja. Dr. Dukić sklicuje se na soseda posl. Marinonija, kateri je tudi dobro slišal. Posl. Jenku predsednik ne dovoljuje prečitati izjave. Jenko čita. Predsednik kriči, odvzame mu besedo. Jenko ga ne razume in čita svojo izjavo do konca.

Preide se na dnevni red. V zadevi prošnje županov iz Krka o načinu sekanja v tamošnjih gozdovih — poročevalac Sbiš — govori dr. Stančić in dr. Volarić.

O zakonski osnovi o oprostenu novih delavskih hiš od raznih doklad poroča dr. Costantini. Proti govori dr. Fragiaco. Proti dr. Fragiacomu govori dr. Dukić in zagovarja 4. stan t. j. delavski. Govore še vladni komisar Elusehegg, posl. Stančić (katerega podpre zopet Wassermann z duhovito izjavo) Babuder in poročevalac. Zakon sprejet v 2. in 3. čitanju. —

Potem se razpravlja o zapuščini Filipini. O predlogu, da se za poljedelce ustanove posojilnice, razvije se daljša debata, katere se udeležo poročevalac dr. Fragiaco in poslanci Babuder, dr. Stančić dr. Volarić in Mandić.

Na to utemeljuje posl. Mandić svoj predlog o ustanovitvi hrvatskega velikega gimnazija v Pazinu. Predlog pade, ker zanj glasuje samo manjšina.

Dr. Costantini poroča o zakonski osnovi, s katero se imajo nastaniti v političnih okoliščinah Volosko, Koper in Pazin gozdni nadzorniki s plačo po najmanj 700 glđ. Te in gozdne čuvaje plačevali bi davkarski uradi, a v davk. blagajne vplačevati bi morale občine, zadruga in posamezni posestniki. Izterjevati bi morale občine s polit. eksekucijo.

Posl. Jenko protivi se odločno temu zakonu in predlaga prehod na dnevni red. Proti govori tudi posl. Flego, a večina sklone preiti v specialno razpravo.

Manjšina izide na to iz zbornice. Dr. Dukić ostane notri, a izjavlja, da se ne udeleži glasovanja.

S tem postala je zbornica nesključna in se je končala seja.

X. seja dne 4. aprila. Posl. Mandić protestuje proti postopanju predsedništva, ki ni sprejelo v zapisnik zadnje seje izjav Mandića, dra. Volarića i Jenka zaradi javnih insultov.

Vladni komisar odgovarja na interpelacijo dra. Volarića i drugov zaradi staroslovensčine v cerkvah.

Posl. Mandić čita interpelacijo na vlado glede samovoljnega odstavljanja nekaterih in nastavljanja novih županov v podobnih Puljske in Porečke občine.

Predsednik prijavlja predlog posl. Jenka in drugov v zadevi železnice Herculje-Šapljana (odnosno Jurdani).

Dr. Amoros stavi predlog nujnosti, da se precej izvoli v to svrhu navetovani odbor sedmorice. Sprejeto. — Seja se pretrga. Enoglasno izvoljeni so 4 Italijani in 3 Slovani: Dr. Amoros, dr. Venier, dr. Lius, Defranceschi, dr. Laginja, Jenko in Flego.

Dr. Dukić vpraša vladnega komisarja, zakaj Correspondenz-Bureau poroča o sejah zbora prav na kratko, ali celo nič, večidel pa napačno. Vladni komisar odgovarja mu precej.

V podrobni razpravi zakona o nadziranju, oskrbovanju in čuvanju gozdov govore proti posl. Jenko, dr. Laginja Flego, dr. Volarić dokazujejoč, kako zelo bodejo oškodovani prebivalci Krassa, ako obvelja zakon. Navzlic temu sprejme se zakon po imenskem glasovanju v drugem čitanju s 17 proti 7 glasovom. Isto razmerje bilo je pri imenskem glasovanju, s katerim se je sprejel zakon tudi v 3. čitanju. Dr. Laginja konstatuje, da so proti glasovali vsi poslanci onih okrajev (Koper, Volosko, Pazin) za katere je sklenen zakon.

Odbije se še prošnja Marije Grini v zadevi zapuščine Pobar in sklone seja.

XI. seja boče jutri. Na dnevnem redu je deželni proračun, zakon o lovu ptičev in predlog o italijanski univerzi v Trstu.

(Podrobna poročila o teh zadnjih sejah priobčimo pozneje. Op. ur.)

V Slovanski čitalnici tržaški so bili dne 2. t. m. pri predavanju predmet m o-

ravski ornament, o katerih je govoril F. Podgornik. Teh ornamentov niso znali ceniti niti Čehi sami; a neke vrste ornamentov so zasledili še le poslednja leta. Strokovnjaki tujih narodov so še le spoznali, da moravski ornament imajo svoj lasten slog ali stil, o katerem dosedanje zgodovine umetnosti nimajo niti slutnje. Ko je znamenit nemški strokovnjak, precenivši neke vrste moravskih ornamentov, razglasil, da so klasičnega pomena, začeli so se zavedati Čehoslovani, kakor drugi narodi za to, doslej nepoznano slovansko umetnost. Poslednjih let nabirajo moravske ornamente z največo marljivostjo, jih ocenjujejo in razpravljajo po posebnih starinarskih časopisih; ti ornamentu so provzročili med Čehoslovani obče gibanje in so mnogo pripomogli, da se češki narod od zgoraj navzdol do preprostih množic pripravlja z vso zaresnostjo za etnografsko razstavo, katera boče leta 1893. v Pragi.

Olomuški deželni muzej ima največe zasluge za moravske ornamente; on jih je začel priobčevati ter slikam z barvame prilagati opisovanja. Govornik se je omejil na dosedanja 3 izdanja moravskih ornamentov; ta izdanja obsezajo piruhe ali pisanice, vezanja ali štikanja in kancijonale ali pisane in slikane cerkvene posmarice. Kazal je na to, da motivi ali elementi moravskim ornamentom so geometriški in rastlinski; iz živalstva so le redki in izjema. Ti motivi so se vsak za se razvili do najviše stopinje. Razvoj se kaže na meandru, zvončku ali jabelku in klinčku ali nageljnu v največi krasoti. Stilizacija je na vseh vrstah ornamentov jednotna; sestava elementov je svojstvena in podaja ravno ona poseben slog in posebno vrednost ornamentom.

Piruhe in vezanja pišejo in vezejo ženske, kancijonale so pa pisali in slikali možki. Vse se je izvrševalo, oziroma se še dandanes izvršuje brez vsake predloge, brez vsakih vzorcev. To umetnost izvršuje preprosti narod od roda do roda sto in stoletja. Kancijonale so našli še le pred 3 leti v moravsko-slovaških gorah; inicijale in slike imajo popolnoma izvorne in tako razvite, da je tudi ta narod popoln njeval se stoletja, da je dosegel tako popolnost v izvrševanju. Kancijonali so še posebe podelili dosedaj znani umetnosti poseben, doslej nikjer na svetu poznani stil.

Mnogo slikic in motivov izvršuje dandanes preprosta Moravska pri pisanju piruhov, in vezanju tkanin popolnoma tako, kakor jih nahajamo na Hallstattskih in sorodnih broninih izkopinah ali sledovih. Ti sledovi se izkopujejo ravnotam v vatočni in južni Evropi, kjer bivajo ali so nekdanji bivali Slovani. Zato porablja Slovanski učenjaki tudi enakost moravskih ornamentov z ornamentom na izkopinah v dokaz, da so bivali Slovani v teh krajih že pred Kristovim rojstvom. To bi kazalo o stari kulturi slovanskega plemena. Da so pa mogle ženske izvrševati tako umetnost, prihajalo je od tod, ker so imele v združni ali posebni družbeni organizaciji slovanski več svobode.

Ko je govornik označil glavne lastnosti značaja moravskih ornamentov, pokazal je poslušalstvu omenjena izdanja Olomuškega muzeja, in občinstvo je videlo na lastne oči, da nobena hvala ni pretirana glede na krasoto teh ornamentov. Povdarjal je naposled, da posebna umetnost je zavisna od posebnega značaja narodovega, in da slovanska umetnost kaže na plemenitost slovanskega plemena, potem pa je dokazoval, da, ako se izgubi domača umetnost, oslabe tudi svojstvene moči narodove za umetnost; zato da je potreba Slovanom na podstavi starih ostankov umetnostno delo nadaljevati na tem polju in tako zopet okrepiti lastne sposobnosti za svojstveno slovansko umetnost. Omenil je še, da Slovani so pričeli novo leto spomladi; kot simbol spomladi ali prirodnega

vstajanja so imeli pisanice ali piruhe; iste je porabila cerkev kot simbol verskega in moralnega vstajanja, a nam naj bi bili piruhi simbol nacionalnega vstajanja.

Ker se pri nas domača umetnost izgublja vedno bolj, in ker o še ohranjeni umetnosti drugih slovanskih narodov vemo še manj, poročal sem čitateljem „Edinosti“ nekoliko obširniše o drugem predavanju v naši Čitalnici, dasiravno se niti dotaknil nisem nekaterih točk, katere je omenjal govornik.

Poslušalstvo je sledilo veliko pozornostjo temu prezanimivemu predavanju.

Tržaški Sokol vabi na „Sokolski večer“, kateri bo v nedeljo dne 10. aprila v prostorih Mally-jeve dvorane (ulica Torrente št. 16). Vspored: 1. K. Jahoda: „Tamburaška koračnica“, udara tamburaški zbor. 2. Nedvied: „Dekletu“, poje zbor. 3. a) K. pl. Mašek: „Pri zibeljki“ udara tamburaški zbor. b) M. pl. Farkaš: „Ženska davorija“ udara tamburaški zbor. 4. Vj. Lisinski: „Tam gdje stoji“, osmošpev. 5. V. Eržen: Štampilhar mlajši, gluma v jednom dejanju, izvršuje dramatični odsek „Trž. Sokola“. 6. Iv. pl. Zajc: „Domovini i ljubavi“, udara tab. zbor. 7. Orožen: „Lastavici v slovo“ poje zbor. 8. Prosta zabava. Začetek točno ob 8, uri zvečer. Vstopnina: za člana 30 nvč., za družine članov, for., za nečlane 50 nvč. Z ozirom na zanimivi program nadejati se je obile udeležbe tembolj, ker že dlje časa nismo imeli prilike čuti izbornih naših tamburašev in igralcev.

Moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda na Greti pri Trstu. Poziv na IV. redni občni zbor ki bo v nedeljo dne 10. aprila t. l. ob 4 1/2 uri popoldne v prostorih „otročkega vrta“ v Rojanu. Dnevni red: 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo zapisnikarjevo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Posamični predlogi in želje. 5. Volitev novega načelnikstva. Čestite družabnike vabi, da se v obilnem številu udeležijo tega važnega zbora, odbor.

Za družbo sv. Cirila in Metoda so nabrali Openski ponočni „merli“, zbrani pri Mičelu, dne 3. aprila 2 gld. 20 kr. — V proslavo Komenskega in žalostnega konca česko-nemške sprave nabrali v Sežani 2 gld. 50 kr. — Ob tej priliki nam je naglašati, da ima Dolenčeva kavarana v Sežani pušico za družbo sv. Cirila in Metoda z napisom „Družba sv. Cirila in Metoda prosi podpore.“ Uverjeni smo, da se vrli Sežanci često odzovejo tej prošnji.

Štrajk zidarjev je končan. Delo se je zopet pričelo na vseh straneh. Delodajalci in delavci so se sporazumeli v tem zmislu, da se prvi izpolnili svoje nekatere zahteve poslednjih, osobito kar se tiče plačil.

Zahvala.

Živo ginjena po mnogobrojnih dokazih gorkega, odkritosrčnega sočutja med dolgo boleznijo in o smrti svojega preljubljenega soproga gospoda

Janeza Pipana,
posestnika in krčmarja

izrekam vsem, ki so ga tako v mnogobrojnem številu spremili k poslednjemu počitku, kakor tudi onim, kateri so na kakršnikoli način mi svoje sočutje skazali, podarivši lepe vence, v svojem in svojih sorodnikov imeni najtoplejšo zahvalo.

Sveto pri Komnu, 1. aprila 1892.
Žalujoča soproga
Marija Pipan.

Domači oglasi.

Društvena krčma

Rojsanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via St. Giovanni in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in č. duhovščino na svojo zalogo poreclanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghega in Cecilia, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske poštne tiskalice. Cl.

Gostilna „Štoka“, staroznana pod imenom „Belladonna“, poleg kavarne „Fabris“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Cl.

Andrej Kalan, čevljar v ulici Caserma, priporoča se najtopleje slovenskemu občinstvu. — Najelegantnejše tor-solidno delo in točna postrežba. Cl.

Ivan Prelog priporoča svoji trgovini v Via del Bosco št. 2 (uhod na trgu stare mitnice, Piazza Barriera Vecchia) in v ulici Molin a vento št. 3. Prodaja različno mešano blago, moko, kavo, riž in razne vrste domače in vnanje pridelke. C.

Gostilna „Alla Vittoria“ Petra Muscheka, v ulici Sorgente (blizu tehtnice Rosada) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenosičiča neverjetno v ceno. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera Vecchia št. 19, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

Martin Krže, Piazza S. Giovanni, št. 1, trgovina z mnogovrstnim lesenim, železnim in lončenim kuhinjskim orodjem, pletenino itd. itd. Cl.

Tiskarna „Dolenc“ (narodni zavod v Trstu), Piazza della Caserma št. 2, izvršuje vsakovrstna tiskarska dela po ugodnih cenah. Imamo na prodaj knjigo „Kmetijsko berilo“ za nadaljevalne tečaje in gospodarjem v pouk. Mehko vezana stane 45 kr., trdo vezana 65 s poštino vred. Cl.

Anton Lampe, naslednik Jakob Hočevarja, Via Barriera Vecchia št. 17 pekovski mojster, priporoča kruh vseh vrst, moko, riž, sočivje, fino moravsko maslo itd. Cl.

Ivan Umek, čevljarški mojster, Via Romagnola št. 6, priporoča se slavnemu občinstvu v vsa v njega stroko spadajoča dela. — Solidno delo, — hitra postrežba — nizke cene. 60-23

Anton Vrabc, trgovina z steklevino in lončenino in lesenino itd. v ulici Via Canale (prva prodajalnica poleg „Ponte rosso“) se priporoča tržaškim in vnanjim Slovincem. Cl.

U. Mrevlja, Via Belvedere št. 19, priporoča slav. občinstvu vsake vrste moko, otrobov, turšice, ovsa in raznega kruha po najnižjih cenah. Cl.

Ivan Kanobel, nasproti velike vojašnice, niso, priporoča svojo zalogo z mnogovrstnim jedilnim in drugim blagom; razpošilja tudi na debelo v množinah od 5 kil. naprej po najnižji ceni.

Vekoslav Moder, pekovski mojster „Piazza Caserma“, se priporoča slav. občinstvu. — Prodaja vseh vrst kruha, slaščic, čokolade, vseh vrst moko itd. po najnižjih cenah. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz št. Petra na Notranjskem (Via Campanille v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno oprsno mleko po 12 kr. liter neposredno iz št. Petra, sveža (frišna) smetana. Na zahtevanje posneto mleko po 4 kr. liter, toda le v množini najmanje 25 litrov. Isti je odprl tudi podružnico v ulici S. Sebastiano blizu solnega trga. Cl.

Franjo Delak Piazzetta Cordarioli št. 3 blizu novega trga, prodaja izvrstne jestvine: kavo, sladkor, riž, olje, čokolado, kakao — po najnižjih cenah.

Karol Colja, žganjarija in tobakarna v ulici Via Arcata, nasproti hiše Cacia. Prodaja domač kranjsk brinovec po 1 gld. 80 kr boteljko, dalmatinsko tropinjsko žganje po 1 gld. 10 kr. liter. Cl.

Anton Krajcer, Piazza Barriera Vecchia, pekarija in trgovina z različnimi jestvinami: moko, rižem, oljem, kavo itd. Priporoča se najudaneje slavnemu občinstvu. Cl.

Anton Ščuka Via Barriera Vecchia št. 19 III. nadstropje, izdeluje moške obleke po najnovšem kroju. V njega delalnici vsprejemajo se tudi naročila na raznovrstno možko in žensko perilo, koje se izdeluje lično in po najugodnejših cenah. Cl.

Blažina Tone, lastnik krčme k „Ruskim Toplicam“, Via Giulia št. 8, uljudno prosi za mnogobrojni obisk svoje krčme, kjer se pije izvrstno isterski teran, in se še boljše skrbi za želodec. 5-25

„Osteria al Cervo“ Via Commercio št. 1 tik kavarne „Fabris“ priporoča dobra vina in izvrstno kuhinjo. — Za delalski stan hrana opoludne in zvečer neverjetno v ceno. Cl.

Anton Jerič, Via Farneto št. 18, I. nadstropje — izdeluje moške obleke po najnovšem kroju, izdeluje tudi obleke za c. kr. uradnike. — Postrežba točna in hitra. 3-12

A. Pleskovič, Corso št. 20, I. nadstropje, uglasbovalec glasovirjev, cerkvenih orgelj, harmonijev itd. Izvršuje tudi vsake vrste popravila. 2-4

Gostilna „Alla Croce di Malta“ Via Valdirivo št. 19 (polog Piazza della Zonta) priporoča se najtopleje tržaškim Slovincem in na deželi. Toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Za obilni obisk prosi gostilničar Covacich.

Kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ v ulici Caserma, glavni shajališči tržaških Slovincov vseh stanov. Na razpolago časopisi v raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šorli, kavarnar. Cl.

Otilija Kančnik, kitničarka (modista) Via S. Lazzaro št. 2, III. nadstr. priporoča se uljudno vsm častitim damam iz slovenskih krogov v Trstu in na deželi za izdelovanje novih in prenorejanje starih klobukov, koje izdeluje po jako nizkej ceni. 1-4

Odvetnik dr. Matej Pretner si usoja naznaniti, da je odprl svojo odvetniško pisarno v TRSTU 2-3 via Carintia, št. 9. I. nadstropje.

Dijurnist z 1 gld. 50 na dan, popolnoma večje nomškemu in slovenskemu jeziku v govoru in pismu ter ima izurjene lahko čitljivo pisavo, vsprejme se takoj v neki Graški pisarni. Nadaljni pogoji so: Razumen ročen delavec, neomadeževano življenje, prost vojašine in brez dolgov, neoženjen, popolnoma zdrav. V slučaju, da je dotičnik posebno poraben in da se uzorno vede, more se nadejati stalnega na mečenja s pravico do penzije. Prošnje v nemškem in slovenskem jeziku s prepisi spričeval vred je doposlati: „201.191“, Graz, postlagernd. 1-3

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badeva. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela. Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrē; sukno za biljard i igrače stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4-14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štano ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu. Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskeje. U mojem stalnom skladištu u vriednosti od 1/2 milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostataka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razasilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka. O drezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se il se povratu novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cenu. Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24-4 preko 10 for. franco. 10-24 Dopisnje u njemačkom, mađjarskom, českom, poljskom, talijanskom i franczkom jeziku.

za popolno izvežbanje v krojnem risanju, prikrojevanji ter šivanji oblek in perila po dunajskem načinu: Piazza nuova št. 2 I., III.

Nič več kašlja! Balzamski petoralstki prah ozdravi vsak kašelj, plučni in bronhijalni katar, Dobiva se v odlikovani lekarni PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg „katlja velja 30 novč. 24-100

Brnsko mlekarstvo v Brnu. Dober, zdrel sir-opečnjak (Ziegelkäse) komad 20 kr. 9-10 Dober, zdrel švicarski sir, kilo 40 kr. Sir za desert, kilo 1 gld. Razpošilja se po deželi točno in po poštnem povzetji. — Prekupci dobe rabat.

Gostilna Piano v Križu pri Trstu priporoča se sl. občinstvu zagotovljajoč dobro postrežbo z izvrstnimi vini in okusno kuhinjo. Črno vino po 36 kr. liter. Belo „ „ 32 „ „ 8-12

Griena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijuh itd. mogu se u kratko vrijeme izliječiti rabljenjem NADARENIH 1-8

Prendinijevih sladkišah (PASTIGLIE PRENDINI) što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih-kašljnih noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nastaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah. Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponajinaju. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinijevu sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatalu) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima natisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“. Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom. Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svijeta. 25-52

Vinski ekstrakt. Za trenutno napravo izvrstnega zdravoga vina, kojega ni moći razločiti od pravega naravnega, priporočam to že skušano specialitet. Cena 2 kil. (ki zadostujeta za 100 litrov vina) 5 gld. 50 kr. Receipt priloži se gratis. Jamčim najbolji vspeh in zdrav izdelek.

Spirita prihrani, kdor uporablja mojo nenadkriljivo esenco za ojačevanje žganih pijač; ta esenca podeli pijačem prijeten, rozek okus in se dobiva le pri meni. Cena 3 gold. 50 kr. za kilo (za 600-1000 litrov) vštavi pouk o uporabljanju. Razum teh specialitet ponujam vsakovrstne esence za izdelovanje ruma, konjaka, finih likérov itd najbolje in nenadkriljivo kakovosti. Receipt prilagajo se gratis. Cenik franco. **Karl Filip Pollak,** Essenzen-Specialitäten-Fabrik in PRAG. 35-50 Iščejo se solidni zastopniki.

Naznanilo! Čast mi je javiti, da se v tem letu ne bode zidala železnica v Bosni in Hercegovini. Svetujem torej delavcem, koji namerujejo tjekaj odpotovati, da si pri podjetniku zagotove stalno delo. Jaz nisem podjetnik in nemorem nikomur preskrbeti dela; odvažam pa po kolikor možno nizki ceni delavce, ki so si našli delo. Govori se, da v tem letu ne prične gradnja železnice, zato pa naj vsakdo dobro premisli, predno odpotuje. V nadi, da će ljudstvo ugodno soditi o meni ter da sem s tem storil svojo dolžnost, beležim se spoštovanjem **Carlo Pirelli** mejunarodni agent in speditour TRST in REKA. 12-22 **Opomba.** Kdor se obrne do predredjencev naše agencije, zadostuje, da vpraša vsako uniformovano osebo, katera mu bude povedala.